

УДК 331.5:331.56

Карюк В.І.

к.е.н., доцент кафедри туризму, Університет «КРОК», м. Київ

Білокур Г.В.

магістр, Університет «КРОК», м. Київ

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ

Karyuk V.I.,

Ph.D., Associate Professor at the Department of Tourism, «KROK» University, Kyiv

Bilokur H.V.

Master Degree Holder, «KROK» University, Kyiv

ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING UNEMPLOYMENT IN UKRAINE UNDER CURRENT CONDITIONS

За сучасних умов інтеграції Української економіки до Європейського Союзу, коли одним із ключових напрямів орієнтації глобальної політики держави є досягнення високого рівня зайнятості населення, вагомою перешкодою постає зростання рівня безробіття в країні. Встановлено, що за останні роки в Україні спостерігається тенденція погіршення економічного становища ринку праці, зростання безробіття, зменшення населення працездатного віку, зростання рівня інфляції, зменшення обсягів допомоги по безробіттю, при цьому слабо керовані процеси євроінтеграції ще більше впливають на підвищення рівня безробіття, що обумовлює собою деградацію трудового потенціалу країни. За результатами аналізу тенденцій, що склалися на ринку праці України за останні роки, відповідно до показників зайнятості населення та рівня безробіття, визначено, причини, що

формують високий рівень безробіття в Україні. На основі статистичних даних проаналізовано динаміку рівня безробіття в Україні за причинами незайнятості населення за останні роки та визначено негативні наслідки високого рівня безробіття в країні. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу визначено фактори, які за сучасних умов мають найбільший вплив на рівень безробіття, до них належать: індекс інфляції, індекс реальної заробітної плати, частка пенсіонерів, частка студентів денної форми навчання, відношення кількості безробітних чоловіків до загальної кількості безробітних. Запропоновано шляхи підвищення рівня зайнятості населення України, основними з яких є: посилення дій з боку державного апарату управління щодо підготовки робочої сили до новітніх умов праці; виведення з тіні малого підприємництва; орієнтація держави на підвищення знань, вмінь, навичок, компетентності підростаючого працездатного населення; стимулювання реєстрації безробітних у державних центрах зайнятості шляхом збільшення обсягів виплат допомоги по безробіттю, надання широкого спектру послуг з навчання, пошуку місця роботи відповідно фаху та попередньої займаної посади; орієнтація державної економіки на створення та «повернення до життя» робітничих спеціальностей в різних сферах зайнятості країни; удосконалення системи охорони праці тощо.

Формул: 1; рис.: 1, табл.: 2, бібл.: 15

Under the current conditions of integration of the Ukrainian economy into the European Union, when one of the key directions of the country's global policy orientation is the achievement of a high level of employment, a significant obstacle is the increase in the unemployment rate in the country. It is established that in recent years in Ukraine there has been a tendency of deterioration of the economic situation of the labor market, an increase in unemployment, a decrease in the working-age population, an increase in the level of inflation, and a decrease in the amount of unemployment benefits, while weakly managed processes of European integration have an even greater impact on the increase in unemployment, which

causes a degradation of the labor potential of the country. According to the results of the analysis of the tendencies in the labor market of Ukraine in recent years, in accordance with the indicators of employment and unemployment rate, the reasons for the high unemployment rate in Ukraine are determined. On the basis of statistical data, the dynamics of unemployment in Ukraine are analyzed for reasons of unemployment in recent years and the negative consequences of high unemployment in the country are determined. With the help of correlation-regression analysis, factors that under the present conditions have the greatest impact on the unemployment rate are identified: inflation index, real wage index, share of pensioners, the proportion of full-time students, the ratio of the number of unemployed men to the total number of unemployed. The ways of raising the level of employment of the population of Ukraine are proposed, the main of which are: strengthening of the actions of the state apparatus of management on the training of the workforce to the newest working conditions; withdrawal from the shadow of small business; orientation of the state on the increase of knowledge, skills, skills, competence of the growing working-age population; encouraging the registration of the unemployed in state employment centers by increasing the amount of unemployment benefits, providing a wide range of educational services, looking for a job in line with the specialty and previous position; the orientation of the state economy to the creation and "return to life" of the working professions in various spheres of employment of the country; improvement of the system of labor protection, etc.

Formulas: 1; fig.: 1, tabl.: 2, bibl.: 15

Ключові слова: *ринок праці, безробіття, рівень безробіття, рівень зайнятості, причини незайнятості, наслідки безробіття, кореляційно-регресійний аналіз.*

Key words: labor market, unemployment, unemployment rate, employment rate, causes of unemployment, consequences of unemployment, correlation-regression analysis.

Вступ. Досягнення високого рівня зайнятості – одна з основних цілей макроекономічної політики держави. Економічна система, що створює додаткову кількість робочих місць, ставить задачу збільшити кількість суспільного продукту і тим самим у більшому ступені задовольнити матеріальні потреби населення. При неповному використанні наявних ресурсів робочої сили система працює не досягаючи межі своїх виробничих можливостей. Крім того, наявність високого рівня безробіття в країні створює проблеми і для життєвих інтересів населення, обмежуючи або взагалі позбавляючи можливості прикласти свої уміння в тому роді діяльності, у якому людина здатна найбільш повно проявити себе, через що людина отримує серйозний психологічний стрес. Таким чином показник безробіття є не лише одним із ключових показників для визначення загального стану економіки, оцінки її ефективності, а і важливим соціальним показником.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням різних аспектів причин та наслідків безробіття займалися такі видатні вітчизняні вчені, як Д. Богиня [1], В. Геєць [2], О. Грішнова [3], О. Єрмоленко [4], Е. Лібанова [5], І. Марченко [6], І. Тарасова [7], Л. Федоришина [8] та інші. Так, зокрема, О. Грішнова [3], приділяє значну увагу факторам, що впливають на підвищення ефективності професійного навчання безробітних, з метою активізації їх трудового потенціалу. Е. Лібанова [5], у аналізі проблеми безробіття акцентує більшу увагу на дослідженні причин безробіття серед населення працездатного віку у співвідношенні кількості безробітних та вакансій. І. Марченко [6] у своїх працях обґрунтовує необхідність виявлення особливостей безробіття в умовах світової фінансово-економічної кризи і подальшої рецесії. І. Тарасова [7] приділяє значну увагу аналізу структури безробітного населення за секторами економіки, визначенню середнього

терміну пошуку роботи та основним методам, якими при цьому користуються безробітні.

Дослідженням даної проблеми займаються і такі зарубіжні вчені, як: Андреа Бассаніні [9], Атану Гошрай [10], Олівер Денка [9], Алан Маннінг [11], Христос Мусафіріс [12], Даніель Еш [13], Джек Фостен, Дмитрис Хатциніколау та інші. Так, Даніель Еш [13] у своїй праці розглядає чотири обставини які впливають рівень безробіття в країні: встановлення рівня заробітної плати, регулювання зайнятості, глобалізація та грошово-кредитна політика. Андреа Бассаніні та Олівер Денка [9] присвятили себе дослідженню конкретних аспектів функціонування ринку праці та наслідків політики сприяння створенню нових і кращих робочих місць. Вченими розглянуто фактори зниження рівня трудового потенціалу, вплив колективних переговорів на ефективність діяльності працівників на ринку праці, досліджено особливості політики, яка орієнтована на підвищення зайнятості для працівників, що втратили роботу у зв'язку з економічними причинами.

Не дивлячись на ґрунтовний аналіз стану та причин безробіття багатьма як українськими, так і зарубіжними вченими, питання його подолання в Україні за умов євроінтеграційних процесів є досить новим і дискусійним, та потребує подальших досліджень. Не достатньо вивченими у наукових роботах є також аспекти, що стосуються методики оцінки ступеня впливу макроекономічних факторів на рівень безробіття в країні, що також потребує подальшого дослідження та удосконалення з метою підвищення ефективності регулювання безробіття в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз та визначення основних факторів, що за сучасних умов впливають на стан і динаміку безробіття в Україні, а також визначення напрямів подолання їх негативного впливу.

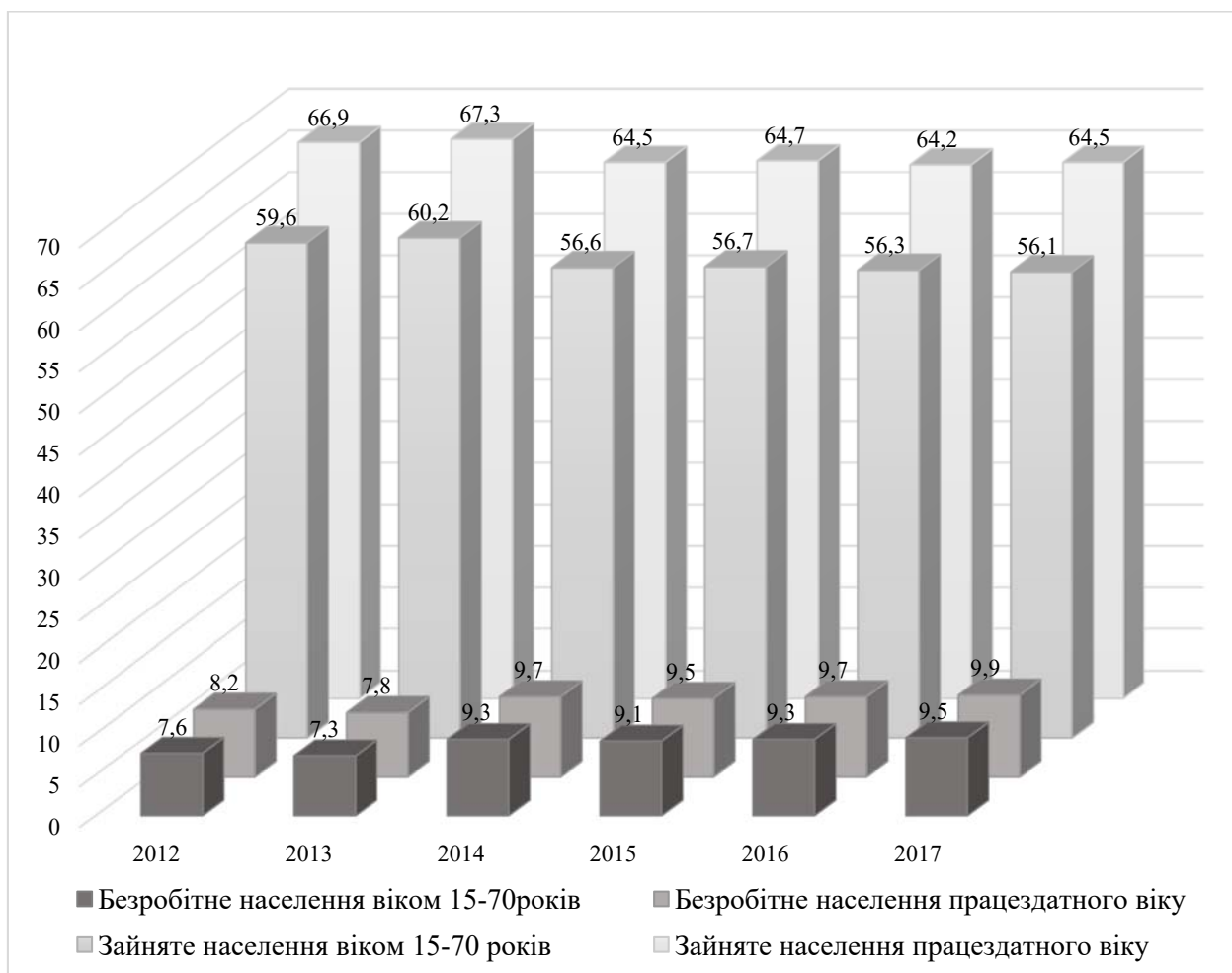
У дослідженні використовувалися наступні методи: монографічний – для детального вивчення теоретико-методичних засад безробіття; аналізу і синтезу, індукції та дедукції – для розкриття проблеми дослідження, вивчення і деталізації об'єкта дослідження; статистичного економічного аналізу – для

узагальнення факторів і показників безробіття в країні; системного аналізу – для вивчення організаційно-методичних засад безробіття; графічний метод – для наочного та схематичного зображення теоретичних і практичних результатів дослідження; факторного аналізу – для оцінки рівня безробіття в країні, кореляційно-регресійного аналізу – для визначення показників, що мають найбільш інтенсивний вплив на рівень безробіття в країні.

Результати дослідження. Ринок праці є однією з основних складових ринкової економіки, де відбуваються процеси формування попиту та пропозиції на особливий товар – робочу силу. Соціально-економічні відносини, які з'являються у процесі формування ринку праці є фундаментальними, тому саме їм держава має приділяти особливу увагу. Ринок праці України наразі має свої специфічні особливості, які потребують аналізу для встановлення перспектив щодо його подальшого розвитку та визначення причин впливу негативних факторів. Тому проаналізуємо тенденції, що склалися на ринку праці України за останні роки відповідно до показників зайнятості населення та рівня безробіття.

Проаналізувавши показники зайнятого та безробітного населення було побудовано діаграму, яка відображає зміни ринку праці та коливання відсотку безробітного населення в Україні (рис. 1). Порівнюючи показники можемо зазначити, що рівень безробітного населення віком 15-70 років та безробітного населення працездатного віку у продовж шести років з 2012 по 2017 р., майже кожного року зростав. У 2014 році відбувся значний стрибок показників безробіття на 2 та 1,9 % відповідно. Найвищий рівень безробіття в Україні за аналізований період зафіксований у 2017 році на позначці 9,5% безробітного населення віком 15-70 років та 9,9% - безробітного населення працездатного віку. Найнижчий відсоток безробіття протягом аналізованого періоду, встановлений у 2013 році та знизився до рівня 7,3% (безробітного населення віком 15-70 років) та 7,8% (безробітного населення працездатного віку).

При порівнянні показників за 2016 та 2017 роки бачимо, що всі показники зростають, але показник рівня зайнятого населення не досяг навіть значення 2013 року.

Рис. 1. Динаміка зміни основних показників ринку праці в Україні за 2012-2017 роки

Джерело: Розроблено авторами на основі даних [14]

Безробіття становить загрозу стабільному економічному розвитку, оскільки може стати головною причиною соціально-економічної дестабілізації серед працівників великих промислових підприємств, що є ключовими у життєзабезпеченні країни. Переходячи безпосередньо до вивчення причин безробіття в Україні, необхідно в першу чергу проаналізувати показник безробіття з точки зору причин незайнятості населення (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка безробітного населення в Україні за причинами
незайнятості у 2012 – 2017 рр.**

Показник		Роки					Відхилення		
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	+/-	%
Безробітне населення у віці 15-70 років, усього, тис. осіб		1589,8	1510,4	1847,6	1654,7	1678,2	1698,0	108,2	6,81
за причинами незайнятості, %	вивільнені з економічних причин	23,5	21,9	22,3	27,8	22,4	23,2	-0,3	-1,28
	звільнені за власним бажанням, за угодою сторін	34,0	34,6	31,8	28,9	33,0	34,5	0,5	1,48
	звільнені у зв'язку з закінченням строку контракту або договору найму	8,4	8,1	7,8	7,5	9,4	8,2	-0,2	-2,38
	не працевлаштовані після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів	16,9	16,8	16,7	16,4	15,6	12,2	-4,7	-27,81
	робота має сезонний характер роботи	8,8	8,4	9,3	9,9	9,7	10,1	1,3	14,77
	незайняті через виконання домашніх (сімейних) обов'язків тощо	2,5	3,8	4,6	3,7	3,2	4,9	2,4	96
	звільнені за станом здоров'я, через оформлення пенсії	1,5	1,2	1,4	0,9	1,8	2,0	0,5	33,333
	деобілізовані з військової строкової служби	1,4	1,0	0,3	0,3	0,7	0,7	-0,7	-50
	інші причини	3,0	4,2	5,8	4,6	4,2	4,2	1,2	40

Джерело: Розроблено авторами на основі даних [14]

За результатами аналізу бачимо, що найчастіше причиною незайнятості населення є звільнення з постійної роботи за власним бажанням або за угодою сторін, цей показник у 2016 році склав 33%, а у 2017 році зріс до 34,5% знизившись у порівнянні з 2013 роком на 0,1%. При цьому у 2017 році на відміну від 2012 р. знизився відсоток звільнень з економічних причин на 0,3 пункти та становив 23,2%, проте, у порівнянні з 2016 роком він зріс на 0,8%.

За аналізований період спостерігається позитивна тенденція зменшення рівня не працевлаштованих після закінчення загальноосвітніх та вищих

навчальних закладів з 16,9% у 2012 році до 12,2% у 2017 році. Однак у 2017 році зріс відсоток незайнятих через виконання домашніх (сімейних) обов'язків на 2,4% в порівнянні з 2012 роком та склав 4,9%, а в порівнянні з 2016 р – зріс на 1,7%.

Також у продовж шести аналізованих років зросла кількість безробітних у яких робота має сезонний характер з 8,8% у 2012 році, 9,7% у 2016 році до 10,1% у 2017 році. Загальна кількість безробітного населення у віці 15-70 років у порівнянні з 2012 роком зросла на 6,81%, що у вигляді кількісного показника склало 108,2 тис. осіб, та склала 1698,0 тис. осіб, що на 19,8 тис. осіб більше ніж у 2016 році.

Отже, за даними таблиці 1, можемо зробити висновок, що проблема високого рівня безробіття в Україні існує вже тривалий час і потребує детального вивчення, оскільки несе в собі негативні соціально-економічні наслідки як для економіки країни, так і для суспільства загалом.

Безробіття несе прямі економічні втрати для всього суспільства. Коли частина людей залишається без роботи, це означає, що обсяги виробництва скорочуються у порівнянні з обсягами, які могли б бути досягнуті в умовах повної зайнятості. Згідно з оцінками експертів, збільшення безробіття на 1% призводить до втрати майже 2% обсягу річної продукції, тобто суспільство втрачає визначений обсяг недовироблених товарів і послуг. Економісти визначають цю «загублену» продукцію, як відставання обсягу валового продукту, що представляє собою величину, на яку фактичний ВВП є меншим потенційного ВВП [15, с. 17]

На мікрорівні безробіття є однією з головних причин зниження ефективності праці та виробництва в цілому, тобто погіршення якості продукції, що випускається, та зниження її конкурентоспроможності. Це пов'язано з тим, що окремі й достатньо значимі групи населення змушені погоджуватися на непрестижну, нецікаву для них роботу, що їм не до душі. Звідси низькоефективна, неякісна праця, висока плинність кадрів. Більш того, за таких обставин неможливо сформувати стабільні виробничі колективи.

Спад робочої активності виникає при скороченні вузькопрофільних робочих місць, як на основі впливу факторів інноваційного розвитку так і у зв'язку зі скороченням виробничого потенціалу країни, дискримінацією певних сфер господарювання та посад на підприємствах, надлишком фахівців в певних сферах діяльності та нестачею в окремих. Це призводить до зростання рівня випускників вищих навчальних закладів, що працюють не за фахом, зростає рівень плинності кадрів, знижується рівень соціального захисту громадян та виникнення соціальних конфліктів тощо.

Під час зростання безробіття погіршується соціальне відношення в країні серед громадян. Посилюється соціальна диверсифікація в країні, тобто поділ суспільства на певні групи, які займають різне соціальне становище. Необхідно розрізняти економічну, політичну та професійну диверсифікацію. Економічна диверсифікація характеризується відмінністю рівня доходів та витрат, рівня життя, розшарування суспільства на багатих, бідних і середніх верств населення, якого, за останні роки, стає все менше та менше, хоча даний прошарок суспільства і є основним професійно-трудовим потенціалом країни, який займається винаходами, виробництвом, інноваціями та реалізацією продукту. Проявом політичної диверсифікації є поділ на політичних лідерів та керованих - народ. Ознакою професійної диверсифікації є поділ трудового населення країни на різні групи зв сферою діяльності та родом заняття. Проблемою сучасного суспільства у контексті професійної диверсифікації є вимирання виробничих спеціальностей таких як: столяр, тесля, сантехнік, електрик, маляр та інші, хоча в країнах Європейського Союзу дані спеціальності користуються дуже великим попитом, а сфера освіти процвітає для таких вузькопрофільних сфер зайнятості.

В період зростання рівня безробіття в країні спостерігається посилення криміногенної ситуації. Під час високого рівня конкурентоспроможності національного робочої сили найнижчі соціальні рівні населення схильні переступити межу Кримінального Закону України, відповідно чого зростає

рівень квартирних та кишенькових крадіжок, вбивств з метою наживи та інших цілей, шахрайства, зростає рівень корупції в країні.

В сучасних умовах глобалізації та інтернаціоналізації світової економіки, розвиток країн супроводжується зростанням взаємозалежності між країнами світу. У зв'язку з підписанням Угоди асоціації та Угоди про поглиблену зону вільної торгівлі з ЄС з'явилася проблема невідповідності трудового законодавства вимогам ЄС, також на ринок праці вплинуло те, що інвестиційний клімат в Україні є на багато менш привабливим, ніж у інших країнах Європи. Національний ринок праці характеризується дисбалансом між попитом та пропозицією робочої сили, посиленням проблем зайнятості та недосконалістю системи регулювання ринку праці. В свою чергу слабо керовані процеси євроінтеграції ще більше впливають на підвищення рівня безробіття, що обумовлює собою деградацію трудового потенціалу [13].

Для визначення факторів, що за сучасних умов мають найбільший вплив на рівень безробіття в країні, нами було запропоновано систему показників, які разом з їх розрахунковими значеннями у 2012-2017 роках, представлено у таблиці 2.

Запропонована система показників необхідних для визначення впливу різних факторів на рівень безробіття в країні є динамічною та порівнюваною, що дозволяє об'єктивно оцінювати найближчі завдання та цілі державної політики.

Формування системи показників і здійснений на наступних етапах відбір факторів, дозволяє нам побудувати багатофакторну кореляційно-регресійну модель і визначити ступінь впливу кожного факторного показника на рівень безробіття у країні в цілому, з метою виявлення найбільш значущих з них. В якості показника рівня безробіття взято співвідношення кількості безробітних до кількості осіб працездатного віку.

Таблиця 2

**Значення показників для оцінки впливу факторів на рівень безробіття в
Україні, %**

Порядковий показник	Показник	Роки					
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
x ₁	Відношення кількості осіб, випущених з ВНЗ, до загальної кількості населення працездатного віку	0,0177	0,0179	0,0153	0,0149	0,0146	0,0154
x ₂	Відношення кількості осіб працездатного віку, що виїхало закордон до загальної кількості населення працездатного віку	0,0336	0,0321	0,0327	0,0298	0,0142	0,0250
x ₃	Відношення кількості економічно неактивного населення до загальної чисельності населення	0,0003	0,0002	0,0003	0,0003	0,0003	0,0003
x ₄	Співвідношення кількості безробітного міського населення і загальної кількості населення працездатного віку	0,1739	0,1821	0,1794	0,1985	0,1651	0,6461
x ₅	Індекс інфляції	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7
x ₆	Коефіцієнт смертності	14,5	14,6	14,7	14,9	14,8	14,5
x ₇	Коефіцієнт народжуваності	11,4	11,1	10,8	10,7	10,3	9,4
x ₈	Безробітних з вищою освітою %	74	72	80	78	80	81
x ₉	Індекс споживчих цін	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7
x ₁₀	Індекс реальної заробітної плати	111	106,8	86,5	90,1	106,5	118,9
x ₁₁	Частка безробітних за станом здоров'я	1,2	1	1,2	1,2	1,2	1,8
x ₁₂	Частка пенсіонерів	50,3	51	53,3	53,3	52,8	53,6
x ₁₃	Відношення кількості безробітних жінок до загальної кількості безробітних	2,0050	2,1225	1,6331	1,9923	1,5854	4,5767
x ₁₄	Частка студентів денної форми навчання	24,6	24,8	21,5	22,3	21,4	20,7
x ₁₅	Співвідношення величини допомоги по безробіттю і середньої заробітної плати	0,3044	0,3238	0,3071	0,2761	0,3084	0,2656
x ₁₆	Відношення кількості безробітних чоловіків до загальної кількості безробітних	1,5331	1,7449	1,3569	1,3448	1,2963	4,9383
x ₁₇	Співвідношення кількості зайнятого населення до загальної кількості працездатного населення	0,9971	0,9956	0,9495	0,9452	0,9407	0,9397
y	Співвідношення кількості безробітних до кількості осіб працездатного віку	0,0823	0,0779	0,0971	0,0951	0,0969	0,0988

Джерело: Розроблено авторами на основі даних [14]

Після відсіву статистично незначимих факторних показників, рівняння множинної регресії отримало такий вигляд:

$$y = 1,5173 - 0,0004 \cdot x_5 - 0,0009 \cdot x_{10} - 0,0116 \cdot x_{12} + 0,0078 \cdot x_{14} + 0,0070 \cdot x_{16}$$

де:

y – співвідношення кількості безробітних до кількості осіб працездатного віку,

x_5 – індекс інфляції;

x_{10} – індекс реальної заробітної плати;

x_{12} – частка пенсіонерів;

x_{14} – частка студентів денної форми навчання;

x_{16} – відношення кількості безробітних чоловіків до загальної кількості безробітних.

Таким чином з'ясувалося, що серед відібраних факторів найбільш значущими, тобто тими, які мають найбільший вплив на рівень безробіття в Україні є:

1. індекс інфляції, що становить у 2017 році 113,7 % це на 1,3% більше ніж у 2016 році, проте менший майже на 30% ніж аналогічний показник у 2015 році. Високі темпи інфляції негативно впливають на функціонування національної економіки, а отже і на ринок праці зокрема;

2. індекс реальної заробітної плати, який у 2017 році становить 118,9%, що на 12,4% більше ніж у 2016 році. Зростання даного показника обумовлює зменшення купівельної спроможності номінальної заробітної плати, тобто за отриману винагороду за виконану роботу за певний період працівник може собі дозволити меншу кількість благ ніж у 2016 чи в 2012 році;

3. частка пенсіонерів, що є найбільш впливовим показником серед аналізованих, у 2017 році складає 53,6 %, що на 0,8% менше ніж у 2016 р. За останні шість років видно майже постійне щорічне зростання даного показника. Це свідчить про зменшення населення працездатного віку, що обумовлює собою загострення проблем соціального та економічного характеру;

4. частка студентів денної форми навчання на відміну від 2015 року коли показник становив 22,3 % за два роки знизилася до рівня 20,7%. З чого випливає зменшення у майбутньому висококваліфікованих спеціалістів різних сфер діяльності, напрямів роботи та кваліфікаційного рівня, що призведе у до зростання економічної та трудової диверсифікації, на безпосередньо негативно вплине на рівень зайнятості і безробіття;

5. відношення кількості безробітних чоловіків до загальної кількості безробітних. У 2017 році даний коефіцієнт зріс з 1,2963 до 4,9383. Причиною зростання даного показника є неможливість знайти роботу громадянам чоловічої статі працездатного віку в зв'язку зі скороченням робітничих вузькопрофільних спеціальностей, недостатньою адаптованістю до сучасних інноваційних змін тощо. Наслідком цього є зростання економічної диверсифікації, зростання смертності та зниження рівня життя, зростання рівня психічних та душевних хвороб тощо.

Отже, необхідною умовою подальшого соціально-економічного розвитку України є розробка механізму подолання наслідків негативного впливу високого рівня безробіття на економіку, в основі якого має лежати ефективна система оцінки факторів впливу на зазначений показник.

Висновки. За останні роки в Україні спостерігається тенденція до погіршення економічного становища ринку праці, зокрема, зростання безробіття, зменшення населення працездатного віку, зростання рівня інфляції, зменшення величини допомоги по безробіттю по відношенню до середньої заробітної плати тощо. За таких умов необхідним є створення державними органами висококоординованої та всеохоплюючої системи економічного регулювання процесів відтворення трудового потенціалу країни.

Виходячи з результатів дослідження, пропонуємо такі напрями скорочення рівня безробіття в країні: орієнтація при підготовці кадрів на підвищення знань, вмінь, навичок, компетентності підростаючого працездатного населення; удосконалення статистики робочих місць,

виведення її з тіні; підсилення дій з боку державного апарату щодо підготовки робочої сили до новітніх умов праці, тобто підвищення кваліфікації та перекваліфікація працівників відповідно до потреб ринку праці і заявлених потреб роботодавців; стимулювання реєстрації безробітних у державних центрах зайнятості шляхом збільшення виплат допомоги по безробіттю, надання широкого спектру послуг з навчання, пошуку місця роботи відповідно фаху та попередньої займаної посади; удосконалення системи охорони праці; орієнтація державної економіки на створення та «повернення до життя» робітничих спеціальностей в різних сферах зайнятості країни; підсилення відповідальності за порушення правопорядку та порушення законів держави; удосконалення державної політики щодо покращення життя у сільській місцевості, створення робочих місць для аграрної промисловості, зацікавлення населення сільської місцевості до праці у даній сфері діяльності; створення соціально-економічних умов для продовження життя громадян, підвищення купівельної спроможності населення.

Література.

1. Богиня Д.П. Сучасні проблеми соціально-трудових відносин, організації оплати праці та регулювання доходів в Україні: Зб. наук. праць. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2003. – Т. 1. – 218 с.

2. Геєць В. М. Економіка України: ключові проблеми і перспективи / В. М. Геєць // Економіка і прогнозування. - 2016. - № 1. - С. 7-22. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2016_1_3

3. Грішнова О.А. Кадрове забезпечення ефективної системи антикризового корпоративного управління [Електронний ресурс] / О. А. Грішнова, Є. Р. Жорова // Проблеми економіки. - 2014. - № 1. - С. 193-198. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2014_1_28

4. Єрмоленко О. А. Інноваційні методи покращення кадрового потенціалу державних органів влади [Електронний ресурс] / О. А. Єрмоленко,

А. В. Мордовець // Економіка розвитку. - 2014. - № 1. - С. 101-105. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/egro_2014_1_20

5. Людський розвиток в Україні: соціальні та демографічні чинники модернізації національної економіки (колективна монографія) / [Лібанова Е.М., Макарова О.В., Курило І.О. та ін.]; за ред. Е.М.Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2012. – 320 с.

6. Марченко І. С. Довготривале безробіття в Україні / І. С. Марченко // Демографія та соціальна економіка. - 2013. - № 2. - С. 224-233. Маршавін Я.Ю. Ренулювання ринку праці України: теорія і практика системного підходу: монографія. – К.: Альтерпрес, 2011. – 396 с.

7. Тарасова К. І. Статистичне дослідження проблем безробіття в Україні в регіональному розрізі [Електронний ресурс] / К. І. Тарасова // Економіка та суспільство. – 2018. – № 14. – С. 745-752.

8. Федоришина Л.М. Безробіття в Україні: актуальні проблеми і шляхи вирішення / Л. М. Федоришина // Сталий розвиток економіки. - 2015. - № 4. - С. 103-108.

9. OECD Employment Outlook 2018 [Електронний ресурс] // OECD Publishing, Paris. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://read.oecd-ilibrary.org/employment/oecd-employment-outlook-2018_empl_outlook-2018-en#page3.

10. Fostena J. Dynamic persistence in the unemployment rate of OECD countries [Електронний ресурс] / J. Fostena, A. Ghoshray // Economic Modelling. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2010.11.007>.

11. Azmat G. Gender Gaps in Unemployment Rates in OECD Countries [Електронний ресурс] / G. Azmat, M. Güell, A. Manning // Journal of Labor Economics Vol. 24, No. 1. The University of Chicago Press on behalf of the Society of Labor Economists and the NORC at the University of Chicago. – 2006. – Режим

доступу до ресурсу:
https://www.jstor.org/stable/10.1086/497817?seq=1#page_scan_tab_contents.

12. Hatzinikolaou D. A Reduced-form Equation for the Unemployment Rate Estimated from a Panel of Nineteen OECD Countries [Електронний ресурс] / D. Hatzinikolaou, K. Girtzimani, C. Mousafiris // The Economic and Social Review, Vol 46, No 3. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.esr.ie/article/view/399>.

13. Oesch D. What explains high unemployment among low-skilled workers? Evidence from 21 OECD countries [Електронний ресурс] / Daniel Oesch // European journal of Industrial Relations 16(1)39-55. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: https://serval.unil.ch/resource/serval:BIB_B4E1AF96A7.P001/REF.

14. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

15. Макеїв С. Процеси соціальної структуризації в сучасній Україні // Поліс.-2008.- № 3.-С. 57-58.

References.

1. Bogy`nya D.P. Suchasni problemy` social`no-trudovy`x vidnosy`n, organizaciyi oplyaty` praci ta regulyvannya dohodiv v Ukrayini: Zb. nauk. pracz`. – Donecz`k : IEP NAN Ukrayiny`, 2003. – Т. 1. – 218 s.

2. Geyecz` V. M. Ekonomika Ukrayiny`: klyuchovi problemy` i perspekty`vy` / V. M. Geyecz` // Ekonomika i prognozuvannya. - 2016. - # 1. - S. 7-22. - Rezhy`m dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2016_1_3

3. Grishnova O.A. Kadrove zabezpechennya efekty`vnoyi sy`stemy` anty`kry`zovogo korporaty`vnogo upravlinnya [Elektronny`j resurs] / O. A. Grishnova, Ye. R. Zhorova // Problemy` ekonomiky`. - 2014. - # 1. - S. 193-198. - Rezhy`m dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2014_1_28

4. Yermolenko O. A. Innovacijni metody` pokrashhennya kadrovogo potencialu derzhavny`x organiv vlady` [Elektronny`j resurs] / O. A. Yermolenko, A.

V. Mordovecz` // Ekonomika rozvy`tku. - 2014. - # 1. - S. 101-105. - Rezhy`m dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecro_2014_1_20

5. Lyuds`ky`j rozvy`tok v Ukrayini: social`ni ta demografichni chy`nny`ky` modernizaciyi nacional`noyi ekonomiky` (kolekty`vna monografiya) / [Libanova E.M., Makarova O.V., Kury`lo I.O. ta in.]; za red. E.M.Libanovoyi. – K. : In-t demografiyi ta social`ny`x doslidzhen` im. M.V. Ptuxy` NAN Ukrayiny`, 2012. – 320 s.

6. Marchenko I. S. Dovgotry`vale bezrobittya v Ukrayini / I. S. Marchenko // Demografiya ta social`na ekonomika. - 2013. - # 2. - S. 224-233. Marshavin Ya.Yu. Renulyuvannya ry`nku praci Ukrayiny`: teoriya i prakty`ka sy`stemnogo pidxodu: monografiya. – K.: Al`terpres, 2011. – 396 s.

7. Tarasova K. I. Staty`sty`chne doslidzhennya problem bezrobittya v Ukrayini v regional`nomu rozrizi [Elektronny`j resurs] / K. I. Tarasova // Ekonomika ta suspil`stvo. – 2018. – # 14. – S. 745-752.

8. Fedory`shy`na L.M. Bezrobittya v Ukrayini: aktual`ni problemy` i shlyaxy` vy`rishennya / L. M. Fedory`shy`na // Staly`j rozvy`tok ekonomiky`. - 2015. - # 4. - S. 103-108.

9. OECD Employment Outlook 2018 [Elektronny`j resurs] // OECD Publishing, Paris. – 2018. – Rezhy`m dostupu do resursu: https://read.oecd-ilibrary.org/employment/oecd-employment-outlook-2018_empl_outlook-2018-en#page3.

10. Fostena J. Dynamic persistence in the unemployment rate of OECD countries [Elektronny`j resurs] / J. Fostena, A. Ghoshray // Economic Modelling. – 2011. – Rezhy`m dostupu do resursu: <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2010.11.007>.

11. Azmat G. Gender Gaps in Unemployment Rates in OECD Countries [Elektronny`j resurs] / G. Azmat, M. Güell, A. Manning // Journal of Labor Economics Vol. 24, No. 1. The University of Chicago Press on behalf of the Society of Labor Economists and the NORC at the University of Chicago. – 2006. –

Rezhy`m dostupu do resursu:
https://www.jstor.org/stable/10.1086/497817?seq=1#page_scan_tab_contents.

12. Hatzinikolaou D. A Reduced-form Equation for the Unemployment Rate Estimated from a Panel of Nineteen OECD Countries [Elektronny`j resurs] / D. Hatzinikolaou, K. Girtzimani, C. Mousafiris // The Economic and Social Review, Vol 46, No 3. – 2015. – Rezhy`m dostupu do resursu: <https://www.esr.ie/article/view/399>.

13. Oesch D. What explains high unemployment among low-skilled workers? Evidence from 21 OECD countries [Elektronny`j resurs] / Daniel Oesch // European journal of Industrial Retoons 16(1)39-55. – 2010. – Rezhy`m dostupu do resursu: https://serval.unil.ch/resource/serval:BIB_B4E1AF96A7.P001/REF.

14. Oficijny`j sajt Derzhavnoyi sluzhby` staty`sty`ky` Ukrayiny` [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu do resursu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

15. Makeyiv S. Processy` socy`al`noyi struktury`zacyi v suchasnij Ukrayini // Poly`s.-2008.- # 3.-S. 57-58.